

Advies nr. 2021/2 van 28 juni 2021

1. Op 3 juni 2021 werd bij de Federale Deontologische Commissie (hierna “de Commissie” genoemd) een verzoek om advies ingediend overeenkomstig artikel 4, § 2, eerste lid, van de wet van 6 januari 2014 houdende oprichting van een Federale Deontologische Commissie en houdende de Deontologische Code voor de openbare mandatarissen.

Dat artikel bepaalt het volgende:

“De Commissie heeft als opdracht om algemene adviezen of aanbevelingen te formuleren, behalve in specifieke gevallen die een of meer openbare mandatarissen met name betreffen, op het vlak van deontologie, ethiek en belangenconflicten, op eigen initiatief of op basis van een verzoek ondertekend door minstens een derde van de leden van de Senaat of op basis van een verzoek ondertekend door minstens vijftig leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers.”.

2. Het verzoek om advies heeft betrekking op deze twee vragen:

“1. De toepassing van het reglement voor de aanduiding van leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers voor de Commissie voor de toekomst voor Europa.

2. De wijze waarop de Kamervoorzitter de werkzaamheden geleid heeft tijdens de behandeling van dit agendapunt onder meer door de regeringspartijen door middel van stemming te beslechten.”

Ontvankelijkheid van het verzoek

3. De Commissie geeft aan dat het verzoek om advies is ondertekend door het vereiste aantal van vijftig leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers en dat de wettelijke voorwaarden zijn vervuld.

4. De bevoegdheid ter zake van de Commissie vloeit in dit geval voort uit artikel 4, § 2, eerste lid, van de voornoemde wet van 6 januari 2014, dat op 10 april 2014 in werking is getreden. De Commissie is derhalve bevoegd om een advies te formuleren op grond van de op 19 december 2013 aangenomen en als bijlage bij het Reglement van de Kamer gevoegde Deontologische code van de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van de vigerende relevante wetgeving, alsook van de algemene deontologische beginselen (zie Advies nr. 2016/1 van 14 december 2016 van de Commissie, § 9).

5. De vraag gaat over de voorzitter van de Kamer. Ofschoon deze niet “met name” genoemd wordt, is dat uiteraard een voor iedereen identificeerbaar “openbaar mandataris”. De Commissie is enkel bevoegd om zich uit te spreken over een specifieke kwestie aangaande deontologie, ethiek of belangenconflicten van een openbare mandataris die hem persoonlijk betreft, als de mandataris zelf de vraag stelt (artikel 4, § 2, eerste lid, van de voornoemde wet van 6 januari 2014).

6. De Commissie merkt op dat het haar voorgelegde verzoek kan beschouwd worden als een principiële kwestie met betrekking tot het Kamervoorzittersambt als dusdanig, en niet over een specifieke aangelegenheid die de huidige voorzitter zou betreffen. Dit advies valt bijgevolg onder de kwalificatie “adviezen en aanbevelingen van algemene aard” zoals bedoeld in art 163bis van het Reglement van de Kamer.

Dat artikel luidt als volgt:

“Ieder Kamerlid verbindt zich ertoe de bij dit Reglement gevoegde deontologische code van de leden van de Kamer van vertegenwoordigers in acht te nemen.

Over de inachtneming van deze Code door de Kamerleden kan de Federale Deontologische Commissie vertrouwelijke individuele adviezen uitbrengen, alsook adviezen en aanbevelingen van algemene aard.”¹

7. Dientengevolge meent de Commissie dat het verzoek ontvankelijk is.

Ten gronde

1. Inhoudelijke bepaling van de vraagstelling

a. De eerste vraagstelling

8. De eerste vraag betreft de toepassing van Reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Uit de gevoerde debatten in de plenaire vergadering van de Kamer bleek dat er onenigheid bestond tussen de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers over welk artikel van toepassing is bij de aanduiding van leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers in de Conferentie over de Toekomst van Europa. Twee standpunten werden hieromtrent geformuleerd: hetzij de toepassing van artikel 157, hetzij de toepassing van artikel 158 van het Reglement.

¹ Artikel 74 van het Reglement van de Senaat bevat een gelijkaardige bepaling:

“Ieder lid van de Senaat verbindt zich ertoe de bij dit reglement gevoegde deontologische code na te leven. De Federale Deontologische Commissie brengt vertrouwelijke individuele adviezen uit en stelt adviezen en aanbevelingen van algemene aard op over de inachtneming van die code.”.

9. Via een ter zitting ingediende motie heeft de Kamer zich bij meerderheid uitgesproken voor de interpretatie dat artikel 157 van het Reglement van toepassing is. Aan de Federale Deontologische Commissie werd *de Nota aan Mevrouw de Voorzitster*² bezorgd. De nota besloot als volgt: *‘Bij gebrek aan consensus over de toepasselijkheid van de artikel 157 en 158 dan wel louter artikel 157 op sommige benoemingen moet de Kamer zich daarover uitspreken.’*

10. Het conflict over de toepassing van een bepaald artikel van het Reglement dient beoordeeld te worden binnen het kader van het parlementair recht. Voor de interpretatie van het Reglement van de Kamer is de Federale Deontologische Commissie niet bevoegd. De Federale Deontologische Commissie stelt wel vast dat de Kamer zich bij meerderheid heeft uitgesproken tijdens de plenaire zitting van 3 juni 2021 over de toepasselijkheid van artikel 157 van het Reglement op de aanwijzing van de twee Kamerleden.

De dienst Juridische Zaken van de Kamer heeft na de debatten een juridische nota opgesteld waarin zij bevestigde dat “de Kamer zich moet uitspreken” bij interpretatievragen over het Reglement.

11. De Federale Deontologische Commissie is niet bevoegd om over de eerste vraagstelling een advies te geven.

b. De tweede vraagstelling

12. De tweede vraag betrof de wijze waarop de voorzitter de vergadering geleid heeft ‘onder meer door de regeringspartijen’ in staat te stellen de interpretatie van het reglement door middel van stemming te beslechten.

De Federale Deontologische Commissie kan hierover een algemeen advies geven (*cfr. supra*, nr. 6). Het incident tijdens de plenaire vergadering betrof de functie van de Voorzitter. In de feiten hebben twee volksvertegenwoordigers de voorzittersfunctie tijdens het debat waargenomen.

13. Aangezien de vraag de wijze betreft waarop de werkzaamheden geleid werden, stelt zich hierbij naast de juridische interpretatie van de artikels van het Reglement ook een deontologisch vraagstuk. Uit de analyse van de debatten blijkt dat de Voorzitter gehandeld heeft conform de parlementaire praktijk met de interpretatie voor te leggen aan de plenaire vergadering.

14. De Federale Deontologische Commissie is bevoegd om over de tweede vraagstelling een advies te geven. Dit wordt hieronder verder uitgewerkt.

² Nota SJD/2021/0187d.d. 7 juni 2021 ter attentie van mevrouw de Voorzitster.

2. Het statuut van de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers

15. De regels omtrent het optreden van de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers zijn beperkt.

Artikel 5 van het Reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers bepaalt:

“De voorzitter handhaaft de orde ter vergadering; waakt over de naleving van het Reglement; oordeelt over de ontvankelijkheid van de teksten, de moties en andere voorstellen; stelt de vraagpunten en brengt ze in stemming; geeft kennis van de uitslag der stemmingen en van de beslissingen van de Kamer; voert het woord uit naam van de Kamer en overeenkomstig haar wens.

De voorzitter mag zich slechts in een debat mengen om de stand van de kwestie toe te lichten en de beraadslaging tot het punt in behandeling terug te brengen; wil hij zelf aan de beraadslaging deelnemen, dan verlaat hij de voorzittersstoel en neemt hij deze pas weer in na het einde van de beraadslaging over het punt.

De voorzitter doet aan de Kamer mededeling van de boodschappen, brieven en andere zendingen die haar betreffen, met uitzondering van de anonieme geschriften.

Onverminderd artikel 9, vertegenwoordigt de voorzitter de Kamer buiten rechte”.

Er gelden voor het overige geen bijzondere deontologische regels voor de Voorzitter van de Kamer.

Uit deze bepalingen in het Reglement kan de deontologische regel afgeleid worden dat de Voorzitter in die hoedanigheid onpartijdig moet optreden. De Voorzitter moet waken over het goede verloop van de parlementaire werkzaamheden. De Voorzitter is er voor alle leden.

16. In de Deontologische Code voor de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers³ staan behoudens de bijzondere regels over de nevenactiviteiten⁴ geen aparte bepalingen opgenomen betreffende het functioneren van de voorzitter.

Er kan enkel verwezen naar de algemene beginselen in artikel 2 van de Deontologische Code die voor alle leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers geldt:

“De Kamerleden nemen in alle omstandigheden een houding aan die het vertrouwen van de burger in het Parlement bevestigt en versterkt.

Daartoe nemen zij bij de uitoefening van hun ambt de volgende beginselen in acht: belangeloosheid, integriteit, transparantie, zorgvuldigheid, eerlijkheid, waardigheid, verantwoordelijkheid en respect voor de reputatie van het Parlement.”.

17. De Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers dient zich vanuit deontologisch perspectief onpartijdig op te stellen op basis van de bepalingen in het Reglement (*cfr. supra*, nr. 15). Daarnaast zijn dezelfde deontologische beginselen die op de leden van de Kamer van toepassing zijn ook

³ Deontologische code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers (opgesteld met toepassing van artikel 163bis van het Reglement van de Kamer, aangenomen in plenaire vergadering op 19 december 2013) Belgisch Staatsblad van 21 mei 2014.

⁴ Artikel 2, derde lid, van de Deontologische Code voor de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers

van toepassing op de Voorzitter. De Voorzitter dient bij de handhaving van de orde van de vergadering en de toepassing van het Reglement, de rechten van alle parlementsleden in de uitoefening van hun mandaat te waarborgen ongeacht of zij behoren tot de parlementaire meerderheid of minderheid.

3. Conclusie

18. De Voorzitter van de Kamer moet waken over de naleving van het Reglement. Conform het parlementair recht dienen interpretatieproblemen voorgelegd te worden aan de voltallige Kamer. Tijdens de parlementaire werkzaamheden van 3 juni 2021 is dit beslecht via een motie (*cfr. supra*, nr. 10) en zijn klaarblijkelijk het parlementair recht en gebruiken toegepast⁵.

19. De vraagstelling betreft echter niet louter de wijze waarop de Kamervoorzitter de werkzaamheden leidt maar meer in het bijzonder om een interpretatie van het Reglement '*door de regeringspartijen door middel van stemming te beslechten*'. De Federale Deontologische Commissie beschouwt deze nuance als een abstracte vraag om advies

20. . De Commissie verwijst nogmaals naar de deontologische norm dat de functie van Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers onpartijdig dient uitgeoefend te worden. Bij de handhaving van de orde van de vergadering en de naleving van het Reglement is de Voorzitter onpartijdig en mag deze niet de emanatie zijn van de politieke meerderheid die de federale Regering het vertrouwen gegeven heeft.

21. De Kamer van Volksvertegenwoordigers kan bijzondere deontologische regels over de onpartijdige uitoefening van de functie als Voorzitter opnemen in de Deontologische Code voor de leden. Dit betreft bij uitbreiding tevens de leden die als Voorzitter van een parlementaire commissie aangeduid zijn.

⁵ Nota SJD/2021/0187 d.d. 7 juni 2021 ter attentie van mevrouw de Voorzitster.